

EVOLUCIÓ DE LA REPRESENTATIVITAT PATRONÍMICA DE LA VILA DE PERPINYÀ ENTRE EL 1841 I EL 1931

Jordi J, COSTA

Em plau d'oferir a l'amic Ramon Amigó i Anglès aquest modest estudi sobre un període de la vida dels cognoms de Perpinyà, a partir dels elements fornits pel *R.A.P.P.O.1*¹, publicat el 1994, i pel *R.A.P.P.O.2*², del juny del 2000. Al XVIIè Col.loqui general de la Societat d'Onomàstica que tingué lloc a Barcelona, el 1992, i que coincidí amb la mort de l'enyorat Enric Moreu-Rey, vam presentar una comunicació en la qual verificàvem la validesa de les paraules d'aquest darrer sobre la representativitat patronímica de Barcelona, aplicant-les a una ciutat molt més petita com Perpinyà³. La nostra conclusió fou que la nostra vila representava modestament, el 1841, en xifres brutes un 32,2% i, restant les variants ortogràfiques, un 42% del conjunt dels cognoms del departament del Pirineu oriental. Avui tenim el material necessari per a ampliar la recerca i intentar esbrinar en quina mesura Perpinyà havia esdevingut millor, el 1931, «una capital al.luvió representativa» de la situació general constatada al departament. Voldríem comprovar si els canvis importants que pressentíem arran dels nombrosos esdeveniments històrics, econòmics, migratoris i humans s'havien produït. Per això, comentarem primer les estadístiques generals, mirarem després com ha evolucionat la llista dels 100 primers cognoms i, per fi, examinarem com es concretitzen les grans línies de l'evolució, sobre el terreny, en alguns mapes diacrònics del *R.A.P.P.O.2*.

1. Les estadístiques

1.1 Dades generals

Una ràpida ullada al **quadre 1** permet de comprendre que entre el 1841 i el 1931 la situació de Perpinyà havia canviat considerablement. Els factors diversos, favorables o desfavorables a l'augment dels perpinyanesos com els esdeveniments històrics (guerra del 1870, guerra del 1914 ...), econòmics (modificació de l'agricultura, generalització de les línies del ferrocarril ...), humans (increment natural ...), i migratoris⁴ (migració interna de l'interior cap a la ciutat, immigració des de l'exterior, del nord i del sud molt més forta que l'emigració França endins o vers les colònies...) havien fet que Perpinyà hagués multiplicat per 4 (ja per 2 al 1911) el seu nombre d'habitants quan el del departament només s'havia incrementat amb un coeficient d'1,4. Al mateix temps, el 1931, la població urbana acabava de superar la població rural amb

1. Georges J. Costa, *Répertoire-Atlas Patronymique des Pyrénées-Orientales au XIXe siècle*, (*R.A.P.P.O.1*) Tome I, 377p., Tome II, cartes + index 326 p., Presses Universitaires de Perpignan, 1994.

2. Georges J. Costa, *Répertoire-Atlas Diachronique des Noms de Famille des Pyrénées-Orientales au XXe siècle*, (*R.A.P.P.O.2*), Presses Universitaires de Perpignan, 2000, 527 p. .

3. Jordi J. Costa, « Representativitat dels patrònims de Perpinyà, al segle XIX » in *Actes del XVIIè Col.loqui general de la Societat d'onomàstica*, Barcelona, 1992, Universitat de Barcelona, 1994, pp.243-255. Jordi J. Costa, « Originalitat i interdependència de les viles de Perpinyà, Ceret i Prada al segle XIX » in *Estudis de lingüística i filologia oferts a Antoni M. Badia i Margarit, I*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, pp.249-253.

4. Vam tenir l'ocasió de tractar aquest tema en diferents ocasions recordades a la introducció del *R.A.P.P.O.2*, pp.3-7.

Quadre 1: estadístiques generals

Any	Població Perpinyà	Població P.O.*	Població urbana P.O.	Població rural P.O	Nb**. brut cognoms Perpinyà	Nb. brut. cognoms P.O	Nb. net mostra Perpinyà	Nb. net mostra P.O.
1841	18.193 (10,5%)	173.592	47.129 (27,1%)	126.463 (72,9%)	3.599 (32,2%)	11.175	418 (42,1%)	994
1931	73.962 (30,99%)	238.647	124.993 (52,4%)	113.654 (47,6%)	9.625 (53,01%)	18.155	1002 (53,95%)	1.857

*P.O. = el departament del Pirineu Oriental
 **Nb. = nombre

un 52,4% contra un 47,6%, quan les xifres eren totalment contràries el 1841, amb respectivament un 27,1% enfront d'un 72,9%. Era d'esperar que el panorama patronímic presentés una cara nova. Efectivament, en dades brutes, Perpinyà tenia el 53,01% (i no el 32,2%) de cognoms del departament. Com pel 1841, hem mirat si la deducció de les variants ortogràfiques modificava gaire els percentatges, prenent una base prou important per a ésser fiable, constituïda pels noms amb inicials A, E, N, T. L'augment és inferior a un 1% (d'un 53,01% es passa a un 53,95%) i és netament més feble que el 10% que es constata el 1841. Havíem remarcat que, llavors, l'ortografia practicada a Perpinyà havia estat menys variada que als pobles. Segons el **quadre 2**, el 1931, la diferència no és tan forta: un 15,51% a Perpinyà, contra un 20,50% al departament. Podem avançar, per explicar aquesta aproximació, la hipòtesi versemblant d'una generalització de les grafies deguda a la vinguda de la gent del camp a la capital.

Quadre 2: estadístiques sobre els cognoms de 1931

Lletra	Nb. NF*** bruts Perpinyà	Nb. variants Perpinyà	NF nets Perpinyà	NB. NF bruts P.O.	Nb. variants P.O.	NF nets P.O.	% NF brut Perpinyà /P.O.	% NF brut Perpinyà /P.O.
A	531	73 13,74%	458	1.009	182 18,03%	827	52,62%	55,38%
A+E	694	95 13,68%	599	1.359	259 19,05%	1.100	51,06%	54,45%
A+E+N	814	118 14,49%	696	1.573	305 19,38%	1.268	51,74%	54,81%
A+E+N+T	1.186	184 15,51%	1.002	2.336	479 20,50%	1.857	50,77%	53,95%

***NF = noms de família o cognoms

Així doncs, Perpinyà veu augmentar la seva representativitat d'un 11,9% en atènyer quasi el 54% dels cognoms mentre la seva població s'havia multiplicat per 4, cosa que suposa l'aparició de noms nous en gran nombre al costat dels antics per tal de compensar amplament la pèrdua suposable de certs altres.

1.2 Els cognoms estables

Continuant l'explotació de la mateixa mostra, sense les variants ortogràfiques, hem arribat a quantificar els cognoms del 1841 que romanien en el padró del 1931. Se situen (**quadre 3**) al

voltant del 22%, un percentatge modest. Solen ser noms amb freqüències elevades que retrobarem a la llista dels 100 primers, estudiada més lluny, com ESTEVE, TIXADOR, TORRENT, TRILLES ... . N'hi ha d'altres, menys freqüents com ABLARD, ABILLAC, ABRIL, ACEZAT, ADRET ..., que es van conservar gràcies a l'aportació de la reserva del rerepaís i/o que van tenir la sort d'escapar a esdeveniments diversos que alentiren l'augment de la població. El factor més alentidor que tothom té a la memòria és la guerra del 1914, en la qual moriren tants homes, els noms dels quals figuren en tots els monuments als morts del departament. Sense ella, el panorama patronímic no seria el mateix, ja que les migracions vingudes del sud, per compensar la falta de mà d'obra, no haurien estat afavorides ni tan intenses, almenys haurien arribat més tard.

Quadre 3: els cognoms estables a Perpinyà (1841-1931)

<i>Lletra</i>	<i>Nb. cognoms estables</i>	<i>Nb. total cognoms</i>	<i>%</i>
A	109	458	23,80%
A+E	129	599	21,54%
A+E+N	149	696	21,41%
A+E+N+T	219	1.002	21,85%

1.3 Els cognoms perduts

Com es pot llegir en el **quadre 4**, la desaparició de cognoms del 1841 assoleix un 47,60%, quasi la meitat dels efectius. Nogensmenys, convé fer la diferència entre els que es van perdre sense deixar rastre al departament i els que van romandre en els pobles. La majoria dels primers tenien efectius molt baixos; sols 30 d'entre ells igualaven o superaven el nombre 3. Entre aquests citarem ANCESSY (13 el 1841), ARDISSON (5), ASPAROU (3), ASPIAU (5), ESPEZEL (5), ESPEZOLS (5), ESPINAL (3), ESPINART (8), ESTAC (4), TERRET (4), TERRIT (6), TOURNAILL (9), TUSSAU (4) etc... . Enmig dels segons, -n'hi ha una quarantena-, figuren ACHET, ADER, ALABEAU, ALBISSON, ALDAY, ALDEBERT (3), ALES, ALEY (3), ALTERIVE, ALZIEU, etc.. que deuen testimoniar més la permanència de nuclis originaris o casos familiars isolats (sogres, vídues, dones casades el cognom de les quals era destinat a desaparèixer a favor del del marit, en la descendència...), que la migració improbable de la vila vers el camp.

Quadre 4: Cognoms del 1841 perduts el 1931 a Perpinyà

<i>Lletra</i>	<i>Nb. cognoms perduts</i>	<i>Nb. total NF al 1841</i>	<i>%</i>
A	74	183	40,43%
A+E	109	238	45,79%
A+E+N	125	274	45,62%
A+E+N+T	199	418	47,60%

1.4 Els cognoms nous

Els cognoms del 1931 absents dels padrons del 1841, són la gran majoria (**quadres 5 i 6**); totalitzen més d'un 78% de l'efectiu total. Són el resultat de migracions diverses que vam tenir l'ocasió de recordar a la introducció del *R.A.P.P.O.2* i a la de l'*Atlas linguistique Sacaze des confins catalano-languedociens* (1986). Per simplificar, distingirem els cognoms que perta-

Quadre 5: els cognoms nous a Perpinyà el 1931

<i>Lletra</i>	<i>Nb. cognoms nous</i>	<i>Nb. total de cognoms</i>	<i>%</i>
A	349	458	76,20%
A+E	470	599	78,46%
A+E+N	547	696	78,59%
A+E+N+T	783	1.002	78,15%

nyen a una migració interna en provenença dels vilatges del departament i els que formen part de fluxos externs, que provenien del nord de les Corberes, al segle XIX, i sobretot del sud de les Alberes, després del 1918. El **quadre 6** ens ensenya que la vinguda a Perpinyà de famílies presents en pobles el 1841 concerneix el 22,48% dels noms nous, un percentatge molt proper al dels noms estables . Són els ABATUT, ABELANET, ABET, ADGE, ADROGUER, AGGERI, AGUSTI etc... . La segona categoria es pot reconèixer fàcilment per l'aspecte que tenen: devien venir del nord els ABILLON, ACKERMANN, AESBACHER, AFFRE, AGRAFEIL, ALBIACH, ALIGNEU, ALVERNHE, ALZON, AMADIEU, AMBOINEX, ANCELIN, ARTOIS etc..i del sud els ABULÍ, ABRADOR, AELANTODO, AGUILAR, AGUSTÍN, ALARCÓN, ALBACETE ... ALCOVÉ, ALEGRET, ALEMANY, AMETLER, AMIGÓ, ANDORRA, ARACIL etc ... .

Les migracions externes han aportat doncs una majoria dels noms de família a Perpinyà.

Quadre 6: els cognoms nous del 1931 presents en pobles el 1841

<i>Lletra</i>	<i>NF presents P.O.</i>	<i>Nb. total de NF nous</i>	<i>%</i>
A	78	349	22,35%
A+E	105	470	22,34%
A+E+N	124	547	22,67%
A+E+N+T	176	783	22,48%

2 Els 100 primers cognoms de Perpinyà

És oportú, ara, de preguntar-se quines repercussions van tenir sobre la classificació dels noms, els canvis importants que acabem d'esmentar. De la llista dels 100 cognoms més freqüents (llista adjunta) es comproven, grosso modo, les grans orientacions que s'han desenvolupat: l'estabilitat i el renovellament. En efecte, dels 100 primers noms del 1841, només 45 es retroben 90 anys més tard. L'estabilitat concerneix més el cap de la llista (MARTY, VIDAL, PUJOL, FABRE, BLANC etc..), ja que del primer al vintè només en falten 5 (NOGUES 12è, JALABERT 14è, VILA 17è, BOHER 19è, SERRE 20è). Si mirem fins al 50è, en manquen 20 (TAILLADE 21è, BARATE 24è, GODAILL 30è, CAZES 32è, ROQUE 32è, LAFFITTE 36è, MERIC 36è, AUZOLAT 39è, AMOUROUS 42è, CARBONEILL 42è, NOEILL 42è, ROMEU 42è, ROQUELAURE 42è, CARCASSONE 48è, MONTAGNE 48è), quan n'hi ha 35 a la segona meitat (de JULIA 53è, BENEVAILL 54è ... BORREILL 73è... a ROLLAND 100è). L'absència de noms esdevé més forta a mesura que disminueixen els efectius, cosa que és senyal d'unes modificacions importants en preparació.

Aquests resultats s'expliquen lògicament, en part, per la progressió o el retrocés natural de les famílies, notablement quan un cognom com, per exemple, BERTRAND, 15è el 1931, ocupava el lloc 109è el 1841 o, al contrari quan ROUS del lloc 60è, el 1841, passa al 114è. Cal comptar també, ja n'hem parlat, sobre les migracions interiors o exteriors. Els ARTIGUES, NOU, TARRIUS ... són atrets per la vila d'on eren absents el 1841 i, des de fora del departament, arriben els GARCIA 82è, RIERA 90è, SOLÀ 88è... amb la riuada d'immigrants catalans del sud que afluí després de la guerra del 1914. El cas més revelador és el de MARTINEZ 42è, que no figurava el 1841 i que esdevindrà el nom més corrent a Perpinyà, segons el cens electoral del 1990.

Al nivell departamental, recordarem que vam constatar a la introducció del *R.A.P.P.O.2* (p.7) que hi havia hagut una permanència més forta, puix que a la llista del 1931 en retrobàvem 78 dels 100 primers del 1841, encapçalats per VIDAL, MARTY, FABRE, COSTE, PAGÈS. L'augment diferent de la població de Perpinyà i de la del departament seria una de les explicacions d'aquesta irregularitat de les dues classificacions com també el fet que un nombre important dels immigrants podia arribar directament a Perpinyà pel tren, sense passar pels pobles de l'interior.

Llista dels 100 primers cognoms del 1931

<i>Rang Perpinyà 1931</i>	<i>Rang P.O. 1931</i>	<i>Cognom</i>	<i>Efectiu Perpinyà 1931</i>	<i>Rang Perpinyà 1841</i>	<i>Efectiu Perpinyà 1841</i>	<i>Rang P.O. 1841</i>
1	2	MARTY	545	2	141	3
2	1	VIDAL	432	1	159	1
3	7	PUJOL	295	15	63	22
4	3	FABRE	282	4	96	2
5	18	BLANC	245	66	34	30
6	5	PAGES	232	9	73	5
	6	PUIG	232	7	82	7
8	12	RIBES	226	32	42	25
9	4	COSTE	209	27	49	4
10	24	COLL	207	21	56	69
11	11	DURAND	200	11	68	24
12	14	BATLLE	193	36	41	43
13	13	OLIVE	192	69	33	10
14	15	VERGES	191	25	53	8
15	16	BERTRAND	174	109	25	45
16	8	FERRER	163	NC#	10	33
17	42	PARES	152	32	42	27
	19	PONS	152	10	71	14
19	125	MARTIN	149	NC	13	NC
20	36	BOUSQUET	147	60	35	73
	30	CANAL	147	13	66	41
22	23	ROCA	145	NC	8	21
23	32	SALVAT	143	160	21	18
24	39	MESTRES	142	48	38	32
						.../...

NC indica que la classificació se situa molt lluny, generalment més enllà del lloc 300

<i>Rang Perpinya 1931</i>	<i>Rang P.O. 1931</i>	<i>Cognom</i>	<i>Efectiu Perpinya 1931</i>	<i>Rang Perpinya 1841</i>	<i>Efectiu Perpinya 1841</i>	<i>Rang P.O. 1841</i>
25	20	PRATS	141	21	56	20
26	33	COLOMER	134	180	19	15
	27	ESTEVE	134	17	62	29
28	10	SOLER	132	NC	1	42
29	9	CALVET	130	28	47	6
	17	CARRERE	130	74	31	11
31	29	TIXADOR	127	82	30	44
32	26	MAS	126	39	40	23
33	121	THOMAS	125	NC	10	219
34	89	FARINES	124	82	30	107
35	22	GRAU	122	42	39	9
36	49	BADIE	120	8	77	10
	37	FIGUERES	120	3	112	65
	47	ROGER	120	NC	11	93
39	43	BATAILLE	116	NC	8	28
40	31	FONS	114	6	85	39
	93	MIR	114	48	38	75
42	71	MARTINEZ	112	NC	1	NC
43	40	SARDA	111	15	63	16
44	103	CAYROL	110	48	38	101
45	64	SIMON	109	109	25	71
46	59	BOBO	105	NC	2	79
	133	BOYER	105	NC	12	191
	21	GUISSET	105	NC	14	26
49	80	SALES	104	5	90	19
50	232	MASSOT	102	26	51	213
51	28	RAYNAL	99	145	22	82
52	35	COMES	96	150	21	56
	63	MARGAIL	96	NC	2	133
54	118	CAVILLE	95	177	19	168
	51	MAURY	95	69	33	47
56	97	BONET	93	94	28	59
57	109	BONNET	92	116	24	201
	183	DEIT	92	NC	0	NC
59	53	BOHER	91	19	61	60
	66	FOURCADE	91	30	43	34
61	294	TASTU	90	NC	11	NC
62	136	MARC	89	NC	9	206
	90	SOUBIELLE	89	NC	2	125
64	41	BOSCH	88	201	17	97
	84	SALA	88	NC	0	NC
66	100	SERRA	87	NC	2	NC
67	NC	LLECH	85	NC	11	NC
68	73	COSTA	84	NC	11	NC

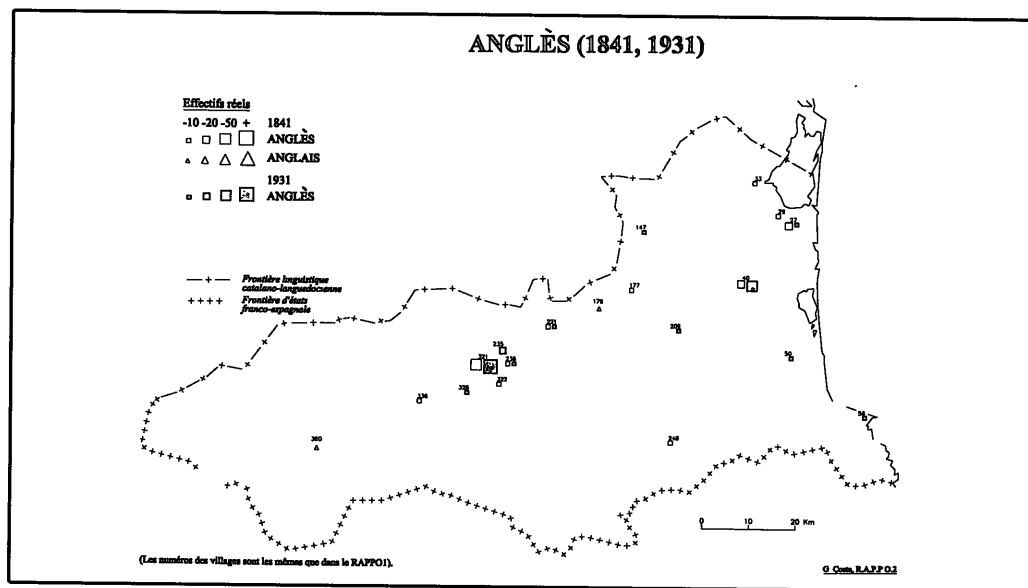
<i>Rang Perpinyà 1931</i>	<i>Rang P.O. 1931</i>	<i>Cognom</i>	<i>Efectiu Perpinyà 1931</i>	<i>Rang Perpinyà 1841</i>	<i>Efectiu Perpinyà 1841</i>	<i>Rang P.O. 1841</i>
	170	REY	84	NC	11	NC
	55	TRILLES	84	NC	9	53
71	25	GARRIGUE	83	28	47	17
	38	ROIG	83	201	17	9
73	99	SOLERE	82	82	30	116
74	208	BOUX	81	NC	7	215
	106	GUITARD	81	230	15	124
	108	ORIOU	81	123	24	118
	34	PLA	81	133	23	31
78	61	ERRE	80	NC	3	119
	142	FOURQUET	80	NC	3	NC
80	68	BONAFOS	79	54	36	57
	246	SANCHEZ	79	NC	0	NC
82	154	BENEZET	78	133	23	196
	70	BRIAL	78	197	18	40
	62	CAMPS	78	NC	14	241
	105	GARCIA	78	NC	0	NC
	77	SALLES	78	NC	0	NC
	72	SICART	78	82	30	62
88	137	FARRE	77	69	33	85
	65	SOLA	77	NC	1	236
90	86	DELMAS	76	39	40	85
	110	RESPAUT	76	NC	0	104
	252	RIERA	76	NC	0	NC
93	104	BARRERE	75	74	31	89
	263	DENIS	75	NC	6	237
	126	FONT	75	NC	2	NC
	79	PALAU	75	215	16	46
	76	PY	75	NC	13	36
98	122	BAUX	73	230	15	61
	58	BRUNET	73	149	21	35
	114	CASTANY	73	NC	0	123
	113	LOPEZ	73	NC	0	NC
	50	PLANES	73	NC	7	96
	92	TORRENT	73	NC	9	182

3 Comentari dels mapes il·lustratius

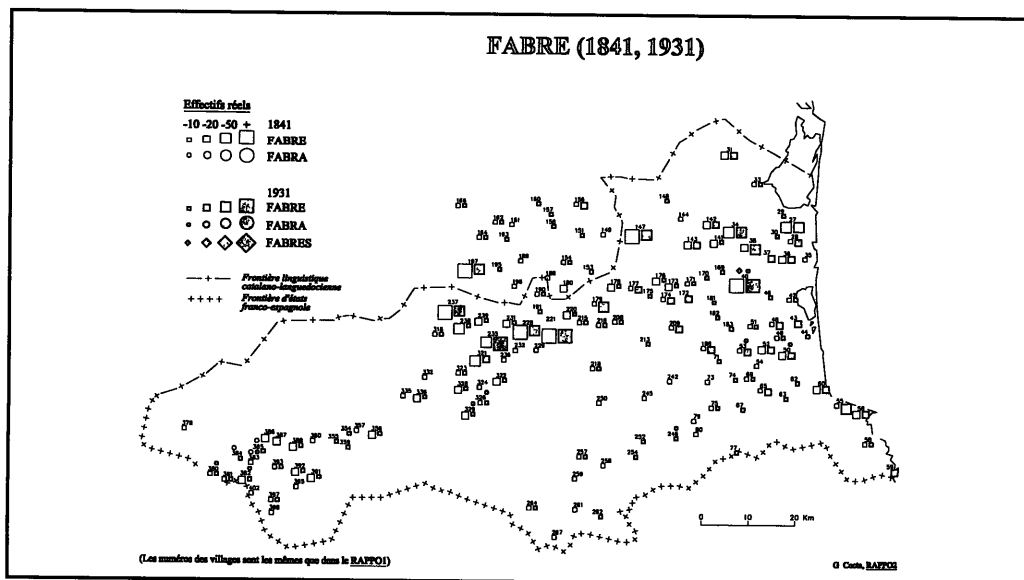
3.1 El mapa ANGLÈS

Per la seva senzillesa, aquest mapa permet de comprendre certs moviments esmentats. Tot primer, la dolenta ortografia ANGLAIS registrada a Bolquera (nº360) i Illa de Tet (179), el 1841, ha desaparegut. Veiem, després, el manteniment del cognom conflentès a Rià (321) i Perpinyà (40), els nuclis forts de 1841, amb augmentació d'efectius, a Sant Llorenç de la Salanca (27), amb disminució, i a Codalet (236) i VINÇÀ (221), en poc nombre. A continuació,

remarquem la seva desaparició als punts de Bolquera (360), Ceret (246), Illa (179), Millars (177), Oleta (336), Salses (33), Sant Hipòlit (29) i Taurinyà (322) on era lleugerament arrelat. Per fi, notem la seva aparició al voltant del nucli important, a Fullà (328) i Prada (235), i enjondre, a Elna (50), Estagell (147), Portvendres (56) i Tuïr (209), amb freqüència feble.

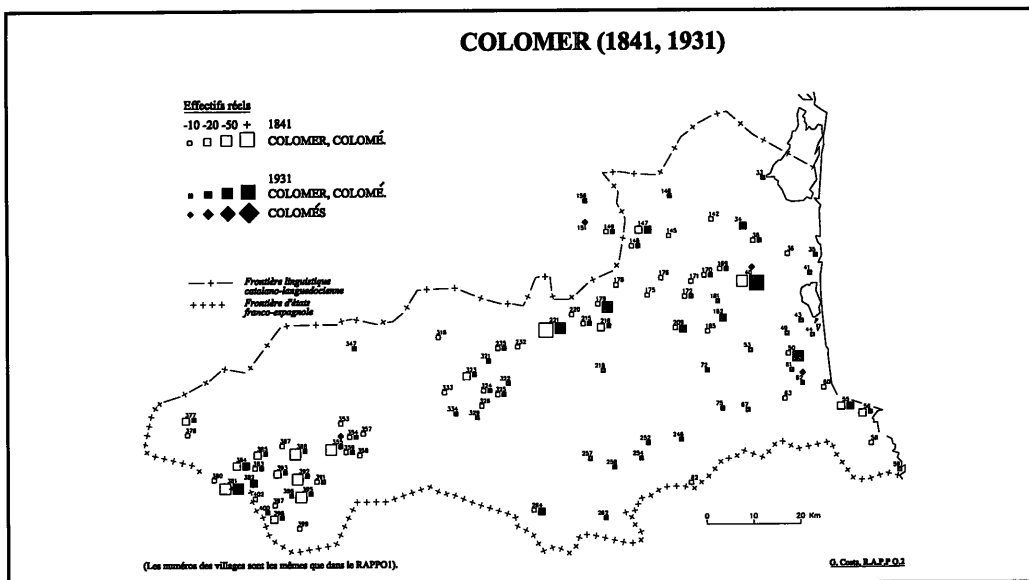

3.2 El mapa FABRE

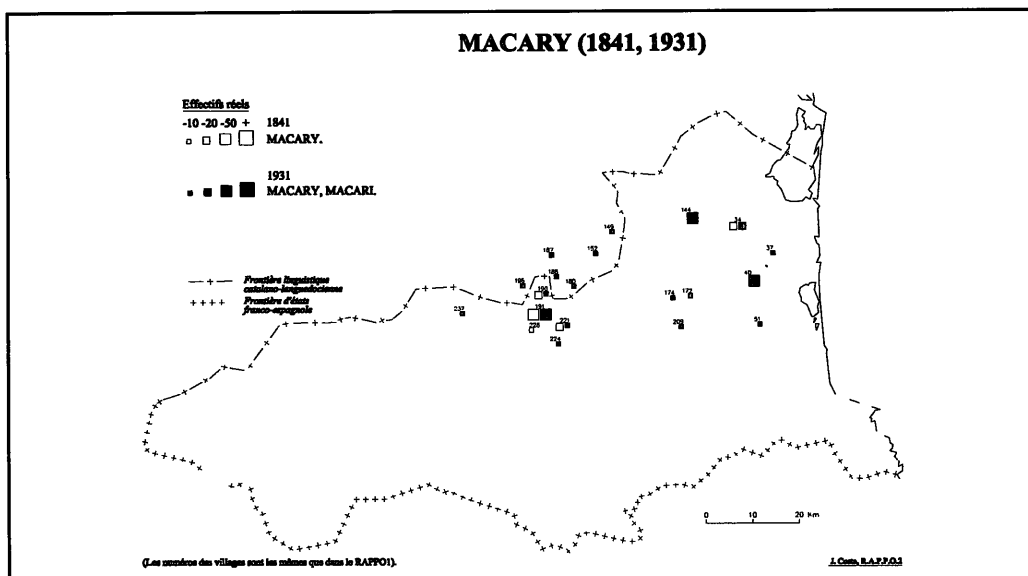
La lectura feta del mapa precedent es pot aplicar ara. Representa un cognom dels més comuns que ha mantingut la seva classificació: quart a Perpinyà el 1841 i el 1931, segon al departament el 1841 i tercer el 1931. Hi ha manteniments, desaparicions i noves implantacions.

3.3 El mapa COLOMER

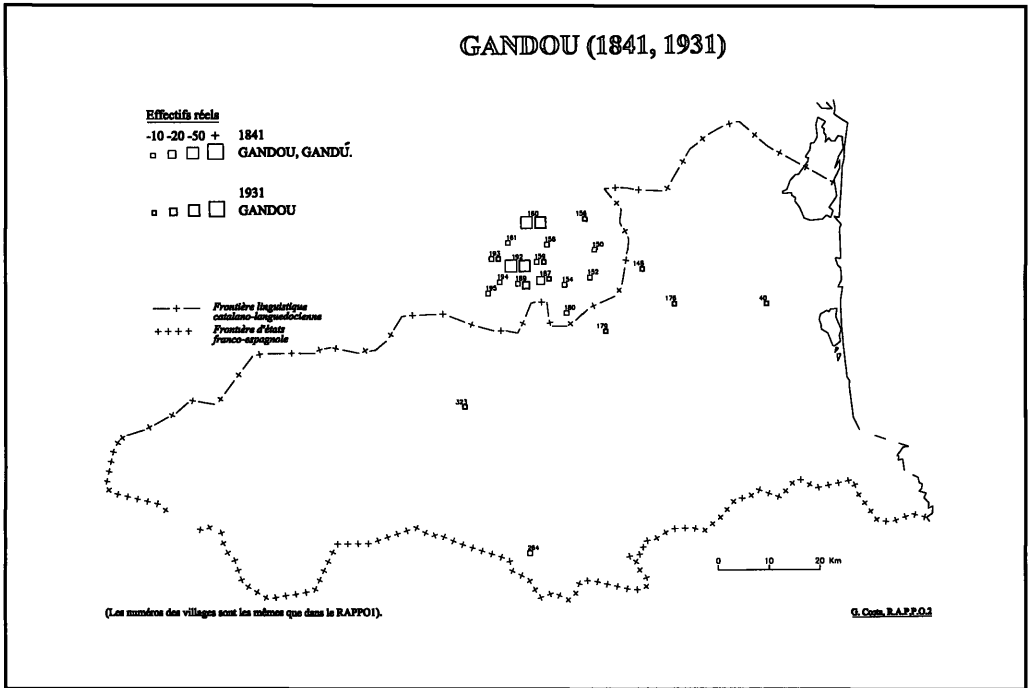
Aquest té la particularitat de mostrar la generalització de la implantació de COLOMER, afavorida segurament per la migració del sud, al Vallespir, on era poc representat el 1841 i l'augment dels efectius a Perpinyà i d'altres punts.

3.4 El mapa MACARY

Aquest cognom, concentrat el 1841 a Arboçols (191), Tarerac (190), Marquixanes (228) i Vinça (221), a més de Ribesaltes (34), es mantindrà llevat del poble de Marquixanes (228) i irradia, d'una banda, sobre els vilatges occitans veïns situats a l'altre costat de la frontera lingüística, amb els quals sempre hi hagué moltes relacions⁵ i, d'altra banda, cap a la plana i a Perpinyà (40), d'on era absent.

3.5 El mapa GANDOU

Tenim aquí un cognom fenolledès que es conserva en els nuclis forts, desapareix d'altres pobles, passa la frontera lingüística i s'escampa cap a la plana i Perpinyà (40), on no era present el 1841.

3.6 El mapa MARTINEZ

És l'exemple típic de nom quasi absent el 1841, introduït en força arran de la immigració vinguda del sud, durant la postguerra del 1914-18.

5. Entre els treballs que vaig dedicar en aquesta regió, citaré « Català i occità a Tarerac » in *Actes del Vuitè Col.loqui internacional de Llengua i Literatura catalanes, I*, Tolosa de Llenguadoc, 1988, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989, pp.99-107.